

ЯХШИ ХУЛҚ –
САОДАТ
КАПИТИ

ХУРШИД ДАВРОН:
ШЕЪР ҲАҚИДАГИ
ТУШУНЧАЛАРИМ
ЎЗГАРДИ

3-бетда

ТОШКЕНТ ВИЛОЯТИ «TUDON»
АХБОРОТ КУТУБХОНА

ХОТИНИНГНИ КИМГА
РЕКЛАМА ҚИЛЯПСАН?

5-бетда

Оила ва жамият

Оила соғлом ва бахтли бўлса, бутун жамият барқарор ва фаровон бўлади.

Ислом КАРИМОВ

6 (1313)-сон 8 февраль 2017 йил

Газета 1991 йил 1 сентябрдан чиқа бошлаган

КИМ ҲАҚ, ТАЪМИНОТЧИМИ Ё МИЖОЗ?

8-бетда >>>>>

2017 йил – Халқ билан мулоқот ва инсон манфаатлари йили

ХАЛҚ РОЗИ БЎЛСА, ИШИМИЗДА УНУМ ВА БАРАКА БЎЛАДИ

Президентимиз Шавкат Мирзиёев 2017 йилни Халқ билан мулоқот ва инсон манфаатлари йили деб номлашни таклиф қилар экан, халқ билан мулоқот қилиш, уларнинг дарду ташвишлари, орзу-ниятлари, ҳаётий муаммо ва эҳтиёжларини ўрганиш, одамлар қалбига йўл топиш орқалигина уларнинг манфаатларини таъминлаш мумкинлигини таъкидлади.

Давлатимиз раҳбари бугун турли соҳалардаги бюрократик тўсиқлар, қонунга зид бўлган қўллаб-қўллаб йўриқномалар одамларимизнинг ҳақли эътирозига сабаб бўлаётганини, улар ставкаси оптимал бўлган банк кредитлари ажратишни, тадбиркорлик бўйича ноқонуний текширишларга барҳам беришни, ҳуқуқ-тартибот идораларининг фаолиятини тартибга солишни истаётганини таъкидлаб, аҳолиимизни уй-жой қурилиши, коммунал, транспорт

ва савдо хизмати, энергия таъминоти, йўлларнинг ҳолатини яхшилаш билан боғлиқ муаммолар қийнаётганига алоҳида эътибор қаратди.

“Халқ давлат идораларига эмас, давлат идоралари халқимизга хизмат қилиши керак ва бу ҳақиқатни аввало барча бугиндаги раҳбарлар яхши тушуниб олиши зарур”, деди Президентимиз.

Шунингдек, Президентимизнинг мамлакатимизни 2016 йилда ижтимоий-иқтисодий ривожлантиришнинг асосий якунлари ва 2017 йилга мўлжалланган иқтисодий дастурнинг энг муҳим устувор йўналишларига бағишланган Вазирлар Маҳкамасининг кенгайтирилган мажлисидаги “...Бундан кейин вазирлик ва идоралар, бирлашма ва ташкилотлар раҳбарлари, ҳокимларнинг фаолияти шунчаки ҳисоботлар, иқтисодий рақамлар билан эмас, балки халқ орасига қай даражада кириб боради, унинг муаммолари ечимига қай даражада қўмақлашгани билан баҳоланади”,

деган сўзлари халқимизни янада тўлқинлантириб юборди.

Мазкур ййғилишда Президентимиз томонидан Ўзбекистон Хотин-қизлар қўмитаси олдида қуйидаги аниқ вазифалар қўйилди.

Биринчи вазифа – биз учун муқаддас бўлган оила асосларини янада мустаҳкамлаш, хонадонларда тинчлик-хотиржамлик, аҳиллик ва ўзаро ҳурмат муҳитини яратиш, маънавий-маърифий ишларни аниқ мазмун билан тўлдиришдан иборат бўлмоғи зарур.

Иккинчи вазифа – аёллар ўртасида жиноятчилик, оилаларда ажралишлар кўпайгани, ёшларнинг турли диний-экстремистик оқимлар ва террористик ташкилотлар таъсирига туриши каби халқимизга хос бўлмаган аччиқ ва ноҳуш масалалар билан боғлиқ.

Учинчи вазифа – аёлларнинг уларга муносиб меҳнат билан бандлигини таъминлаш масаласидир. Аёллар учун доимий иш жойлари яратиш борасидаги муҳим масала билан бир

қаторда, оилавий бизнес, касаначилик, хунармандчилик, томорқа ҳўжалигини кенг ривожлантириш ишлари ҳам оқсамоқда.

Президентимиз топшириғига асосан, Бош вазир ўринбосари – Хотин-қизлар қўмитаси раиси Танзила Норбоева томонидан учта гуруҳ шакллантирилиб, Андижон, Фарғона ва Наманган вилоятларига уч ой муддатга хизмат сафарига йўналтирилди. Ишчи гуруҳларга Хотин-қизлар қўмитаси, Касаба уюшмалари федерацияси кенгаши, “Нуроний”, “Маҳалла”, “Қамолот” тузилмалари, Дин ишлари бўйича қўмита, Савдо-саноат палатаси ва тижорат банклари раҳбар ва мутасаддилари киритилган.

Ушбу гуруҳлар водий вилоятларида уч ой давомида кўчама-кўча, хонадон-хонадон юриб, мавжуд вазиятни чуқур ва пухта ўрганади, таҳлил қилади ва жойлардаги оддий оилалардан, кўпни кўрган отахон ва онахонларимиздан ҳам таклифлар олади.

(Давоми 2-бетда)

ХАЛҚ РОЗИ БЎЛСА, ИШИМИЗДА УНУМ ВА БАРАКА БЎЛАДИ

(Давоми. Боши 1-бетда)

Бизнинг гуруҳ шу йилнинг 24 январидан буён Андижон вилоятида фаолият олиб бормоқда. Асосий вазифамиз — маҳаллалар, оилалардаги ижтимоий-маънавий муҳитни ўрганиш,

бошлаб юборилгани Президентимиз Шавкат Мирзиёевнинг халқ ҳаётини, турмушини, муаммо ва ташвишларини яхши биладиган раҳбар, халққа қайишадиган адолатли, ҳақпарвар ва халқпарвар инсон эканини намойён этмоқда. Халқимизнинг ўз келажаги, мамлакат келажагига ишончи янада мустаҳкамланмоқда. Бугун одамлар том маънодаги дахлдорлик туйғуси билан Ватанимиз тараққиёти йўлида бирлашаётди.

Қайси хонадонга ҳолаҳвол сўраб қирмайлик, одамларнинг юз-кўзидagi мамнуниятдан кўнглимиз ёришадди.

... Андижон тумани "Бўтақора" қишлоқ фуқаролар йиғини, Оқравот маҳалласи Қўрғонча кўчасидаги 114-уйга — 96 ёшли Дилбархон она Соғинбоева хонадонига кирдик. Хонадон соҳибларининг яшаш шароити билан танишдик. Уларни қийнаётган муаммоларни ўргандик. Бизни ичкарига — онахоннинг хонасига тақлиф қилишди. Дилбархон она билан суҳбатлашиб, у кишининг ғайрати, ҳаётга иштиёқини кўриб, қувониб кетади, киши. Онахон Президентимизни, халқимизни, бизни узоқ дуо қилди.

— Халқнинг ҳолидан хабар оладиган, унинг дарди билан яшайдиган раҳбар ҳеч қачон кам бўлмайди. Муаммосиз одам бор эканми? Яратганга минг шукурки, юртимиз тинч, дастурхонимиз тўкин, фарзандларимиз ёнимизда. Ҳол сўраб келганларнинг учун минг раҳмат. Шунинг ўзи одамларга қанча куч беради, — деди онахон.

Оддий инсонлар кўзида қақнаган нурни кўриб, пиру бадавлат кексалар, бемор ётган кишиларнинг Ватан тинчлиги, халқ фаровонлиги йўлида тиним билмай олиб-югураётган, барча тузилмалар раҳбарларини халқ хизма-

тига сафарбар этаётган Президентимиз ҳақиқа қилган дуоларини тинглаб, уйма-уй, хонадонма-хонадон юрганимиз бесамар эмаслигини, халқимизда кучли бир уйғонish пайдо бўлганини ҳис этмоқдамиз.

Андижон вилоятида 868 маҳалла мавжуд. 500 мингдан ортиқ хонадонда 732 мингга яқин оила истиқомат қилади. Бугунга қадар 359 маҳаллада бўлиб, 74 мингдан зиёд хонадонга кирдик. Мулоқотлар жараёнида 6436 муаммо ўрганилди ва улардан 5616 таси маҳаллий ҳокимликлар ҳамда тегишли идоралар орқали жойида ҳал этилди.

Оилалар билан мулоқотда вилоят ва туман ташкилотлари раҳбарлари бевосита иштирок этаётгани кўплаб муаммоларни жойида ҳал қилиш имконини бермоқда. Хусусан, Андижон тумани "Оқёр", "Хартум" ва "Бўтақора" қишлоқ фуқаролар йиғинларидан кейинги бир ҳафта давомида 24 нафар фуқаро ордер асосида даволаш муассасаларига ётқизилди. Бемор ётган ўнлаб кишиларнинг уйларида бориб ташхис қўйилди ва даволаниш учун дори-дармонлар ажратилди.

Бугун одамларни кўпроқ газ ва электр энергияси таъминотидаги узилтишлар, ички йўлларнинг аҳоли, тоза ичимлик суви, ишсизлик, тиббий хизмат, ўй-жой билан боғлиқ муаммолар қийнамоқда. Шу боис айтиш пайта қадар туман дастурлари 725, ҳудудий дастурга 70 муаммо киритилди. Республика даражасида ҳал этилиши лозим бўлган муаммолар ҳозирча 25 тани ташкил этмоқда.

Мулоқотлар жараёнида банк пластик

карточкалари билан боғлиқ муаммолар жиддий эътирозларга сабаб бўлаётган, айниқса, нафақа пулларининг нақд пулда берилишини сўраб қилинган мурожаатлар сони кундан-кунга ортиб бораётган эди. Ўзбекистон Республикаси Президентининг "Иш ҳақи, пенсия, нафақа ва стипендияларни тўлаш механизмини такомиллаштиришга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида"ги қарори биз хонадонларга олиб кирган энг катта хушхабар бўлди.

Ишчи гуруҳимиз аъзолари томонидан муносабатлар мувозанати бузилган оилаларни яраштириш, эр-хотин, ота-она ва фарзандлар, оиланинг бошқа аъзолари ўртасида, умуман оилада соғлом маънавий муҳит барқарорлигини таъминлаш бўйича ҳам кўплаб ишлар олиб борилмоқда. Бунинг

натijasида шу пайта қадар ажрашиш даражасига келиб қолган 40 дан ортиқ оилаларни яраштиришга, муносабатларни барқарорлаштиришга эришилди.

Ишчи гуруҳларнинг Андижон, Фарғона ва Наманган вилоятларидаги фаолиятлари давом этмоқда.

Саодат БОЙМИРЗАЕВА,
Ўзбекистон Хотин-қизлар
қўмитаси етакчи мутахассиси

МУАММОЛАР ЕЧИМИГА ЙЎЛ

Пскент туманида "Халқ билан мулоқот ва инсон манфаатлари йили" муносабати билан "Инсон манфаатлари ҳамма нарсадан устун" мавзусида фуқаролар билан очик мулоқот ўтказилди.

Туман ҳокимлиги ҳамда "Адолат" социал демократик партияси, тадбиркор аёл уюшмаси туман бўлими ташаббуси билан ташкиллаштирилган мазкур тадбирда мутасадди корхона ва ташкилот раҳбарлари, маҳалла фуқаролар йиғинлари раислари, касб-хунар коллежлари битирувчилари иштирок этди.

Йиғилишни туман ҳокими вазифасини бажарувчи Б.Алимбеков очар экан, Ўзбекистон Республикаси Президентини Шавкат Мирзиёевнинг мамлакатимизни 2016 йилда ижтимоий-иқтисодий ривожлантиришнинг асосий якунлари ва 2017 йилга мўлжалланган иқтисодий дастурнинг энг муҳим устувор йўналишларига бағишланган Вазирлар Маҳкамасининг кенгайтирилган мажлисидаги маърузасида иқтисодий барқарорлиқни таъминлаш, аҳоли ҳуқуқ ва эркинликлари ҳамда қонуний манфаатларини кафолатлаш, мурожаатларни ўз вақтида ҳолис кўриб чиқиш бўйича аниқ чора-тадбирлар ишлаб чиқиш, шу орқали мавжуд муаммоларни бартараф этишга эришиш, бу борада ҳуқуқий ҳужжатлар ижросини

изчил таъминлаш, энг муҳими, фуқаролар билан очик мулоқотни йўлга қўйишнинг янги самарали усул ва механизмларини татбиқ қилиш лозимлигини таъкидлади. Ўз ишига масъул бўлган ҳар бир раҳбар соҳа ривожини учун янада масъулият билан ёндашиши зарурлиги, ижро органларининг барча раҳбар ва масъул ходимлари юртимизнинг ёрқин келажаги, унинг янада гуллаб-яшнаши учун фидойий бўлиб ишлаши кераклигини алоҳида эътироф этди.

Бугун "Халқ билан мулоқот ва инсон манфаатлари йили" давлат дастурини амалга ошириш, "Инсон манфаатлари ҳамма нарсадан устун" деган олижаноб ғояни изчиллик билан ҳаётга татбиқ этиш энг устувор вазифа сифатида иқтисодий ислохотларни чуқурлаштиришнинг асосий йўналишларига жиддий ўзгартиришлар киритиш учун пойдевор бўлиши айтиш мумкин.

Йиғилишда ҳаёт ҳамда халқ талаблари бизнинг олдимизга мураккаб вазифаларни қўяётгани, ҳар бир киши мутасадди ташкилотлар раҳбарларига ўзларини қизиқтирган саволлар билан мурожаат қилиши мумкинлиги айтиб ўтилди.

Тадбирда фуқаролар томонидан тадбиркорлик билан шуғулланиш, банкдан кредит олишнинг тартиб ва қоидалари, ички йўлларни таъмирлаш, дори-дармонларнинг нарх-навоиси, марказдан олиш ҳудудда қишлоқ врачлик пункти очиш масаласи каби саволларга атрофича жавоб берилди. Аҳолидан тушган тақлиф ва мулоҳазалар таҳлил қилинди.

Ҳадича ЗАЙДОВА,
"Адолат" социал демократик партияси
Пскент туман кенгаши раиси

Муносабат

ДАВЛАТИМИЗ РАҲБАРИДАН МИННАТДОРМИЗ

Қўшнимиз қарз сўраб, чиқади, пул йўқ. Тўй кўп, тўёнага бировдан сўрашга ийманади, одам. Ишлайди, ишлагани пластик. Бозордан у-бу нарса олай деса, пластикни бировга фойизга майдалатишни керак. Охири пайтлар бу савил 20 фойизга чиқиб кетди. Бир ой йиққан, терганингизнинг деярли ярмига эга чиқади, фойиз олувчи. Шунгайм беради, одамлар, илож қанча. Шаҳарга бориб, қанд-курс олмасак, бошқа ҳеч қандай пластик ўтмайди. Бу бир менда эмас, бутун бир тоғли қишлоқнинг ташвиши.

Бирор нарса оладиган бўлсак, «Нақдми, пластикми», деб сўрашади, сотувчилар. Энди, барибир шу нарх, пластикдан ечиб олиши кераклигини айтсак, ижирганиб, бунга алоҳида нарх белгилар, унияма устига яна пул қўйилар эди. Ҳатто пул жуда зарур бўлганда, чорва молларини арзонга сотиб юборардик. Тўй қиламиз, деймиз, аввало, бунга пул керак. Майли, пластик картонкаям керакдир, лекин қишлоқ шароитида нақд пулсиз қийинроқ барибир. Пенсия оламиз, уни нақд пулга айлантираемиз. Ундан минг марта нақд олган — ҳам фойдали, ҳам ортиқча харажатларсиз, ҳам оилага яхши.

Президентимизнинг "Иш ҳақи, пенсия, нафақа ва стипендияларни тўлаш механизмини такомиллаштиришга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида"ги қарорида белгилаб берилган пенсия тўловларини ҳеч қандай чекловларсиз нақд пулда тўлиқ бериш ҳақидаги кўрсатмаси чекка ҳудудлардаги аҳолининг, айниқса, кексаларнинг оғирини енгил қилди. Энди шаҳарга бориб, бу пулни нақд қилишдаги овозгарчиликлар, сарсон-саргардонликлар тугади. Бунинг учун давлатимиз раҳбаридан миннатдоримиз.

Фотима БОЗОРОВА,
пенсионер, Бахмал тумани

ЯХШИ ХУЛҚ – ОАДОАТ КАЛИМИ

Президентимиз Шавкат Мирзиёев 2016 йилда пойтахтимизда ўтказилган Ислоҳ ҳамкорлик ташкилотининг ташқи ишлар вазирлари кенгашининг 43-сессияси очилиш маросимидаги нутқида тарихий меросни асраб-авайлаш, ўрганиш ва авлодлардан авлодларга қолдириш давлатимиз сиёсатининг энг устувор йўналишларидан бири эканини қайд этар экан, янги таҳдидлар, жумладан, “оммавий маданият” хавфи ва боқимандалик кайфияти пайдо бўлаётган, одоб-ахлоқ, қадриятларнинг йўқолиш хавфи юзага келаётган ҳозирги глобаллашув шароитида бу гоят муҳим аҳамият касб этишини алоҳида таъкидлади.

Шу нуқтаи назардан халқимиз маънавий олами, тарихий меросини буюк мутафаккир Алишер Навоийнинг юксак инсоний туйғулар улуғланган асарлари, адолат, халқпарварлик, меҳр-мурувват, бунёдкорлик устуворлигига асосланган қарашларисиз тасаввур этиш қийин.

Улуғ сўз санъаткорининг ўз умр йўли ва ҳаёт сабоқларига таяниб яратган “Маҳбуб ул-қулуб” асарида бу яққол ўз ифодасини топган. Асарда одобли одамнинг эъзозланиши, элга манзурлиги қуйидагича таърифланади: “Тавозуъ халқни киши муҳаббатига шефта қилур ва улусни фойл маваддатиға фирефта қилур. Дўстлуғ гулшанида назорат гуллари очар ва ул гулшанидун унс ва улфат баъзида турлук гуллари сочар” (Маъноси: тавозеъ, мулоимлик одамларни муҳаббатга сазовор этади ва халқни фаолият эгаси – ўша тавозеъ-

кор киши муҳаббатига гирифтор этади. Тавозеъ дўстлик гулшанида назарларни хушнуд этувчи гулларни ва ҳам шу гулшан яқинлиқ ва улфат гулларини бошга сочади).

Алишер Навоий одобли, хуштавозеъ одамлар кўпчилигининг хурматига сазовордирлар, улардан яхши дўст, бамаъни улфат чиқади, дейди. Одобли киши душманни ҳам ром қила олиши мумкин, душман кўнглига ҳам йўл топа олади. Тавозеъли кишининг такрор муомалалари уятсиз, ҳаёсиз мутақаббирларни ҳам инсофга келтириб, яхши йўлга қайтариши мумкин. Хуштавозеъ кишилар бировга бир дирҳам бермай хурсанд қила олади, уларнинг ширин тили дилга қувват, нозик ҳаракати руҳга мадад.

“Адаб кичик ёшлиқларни улуглар дуосига сазовор этар ва ул дуо баракати билан умрдин бархурдор (бахраманд)”. Одобли бола киши кўзига улусифат кўринади, меҳру муҳаббатнинг ортади. Бундай ёшларга беҳуда, ёмон кўз билан қарашдан одам ўзини сақлайди. Одоб муҳаббатнинг пайдо бўлиши ва тараққий топишида аҳамияти катта, дейди шоир. Чунки муҳаббат – ўзаро хурмат асосида вужудга келади. Лайли ва Мажнун, Вомиқ билан Узро, Фарҳод ва Ширин орасидаги муҳаббатни уларнинг назокатли муомаласи, мулоқотлардаги хуштавозеълик юз чандон кучайтиради.

Айни пайтда хуштавозеъликка қарама-қарши қилиб манманлик, кўрслик ва такаббурликни тилга олади. Унинг назарида бундай одати борлар яхши кишилар эмас. Шоир шунинг ҳам зукколик билан қайд этадики, одобу тавозеъ – кишининг ўзини ерга уриши эмас, балки ўзгаларни хурмат қилиши, одамийлик равишини пухта эгаллаганини билдиради. Камтаринлик, ҳокисорликни мутелик, лаганбардорлик деб юрганлар адашади. Аксинча, ҳокисор одамларда ички инсоний гурур, ўз қадрига ва ўзгалар қадрига етиш ҳисси устувордир. Ҳокисорлик кўп ўқиш, кўп билиш ва ҳикмат-донигига эҳтиром белгиси:

**Ақлу ҳикмат ишидур
бўйла маошу ойин,
Қайда тоқай мун қар
нафспарасту худбин.**

Алишер Навоий “Маҳбуб ул-қулуб” асарида худпараст мутақаббирларга

танбех берар экан, уларнинг тоифалари, қилиқлари ва психологисини ҳам кўрсатишга ҳаракат қилади. Худписандларни умумлаштириб, икки гуруҳга бўлган. Биринчи гуруҳга ўзининг номақбул аҳволига кўнган, аммо ундан қутулполмаган кишилар қиради. Бундай кишилар “ўзининг аҳволи ва аъволи” элга ёқмас ва ўзларига “маҳбубу марғуб кўринган” ва улар шу билан қаноатланадилар. Аммо шундайлар ҳам борки, бу тоифадагилар “жами ҳолати ва ноҳуш ҳаёлоти”ни писанда ва шоиста ҳисоблаб, ўзларини энг азиз ва муҳтарам кишилар қаторида кўрсатиш ва бемаза қилиқларини манзур, маъқул фазилат деб жар солишни қанда қилмайдилар, бошқаларни ҳам шунга кўндирмоқчи бўладилар. Шоир буларни иккинчи гуруҳга киритиб, энг хавфли ва жамиятни бузувчи ноҳуш кишилар, деб ҳисоблайди. Худпараст, беҳаё одамдан ҳар нарса қутуши мумкин, чунки уларнинг кўли ношаръий, ифлос ишлар билан шугулланиб, бадном бўлдилар.

Алишер Навоий бундай кимсаларнинг кўлини ўз кўзи билан кўрганини, аксар қисмига насихатлар қилгани, аммо фойда бермагани, охир-оқибатда улар насихат қилувчи азизларни ҳам ҳақорат этиб, дилини ранжитганини ёзган: “Бу худписанди бадқирдор ва бу лаванди мурдор бу падиш мажлисдаким, зиндон андин яхшироқ ва бу нажасий маҳаллидаким, мустароҳ андин ариғроқдур агар илайидин кечирса ва кейиндин ўзга ел секирса, ўз қошида маҳбублуғи ул мартабада ва ўз афёoliniн хўблуги ўз олида ул масобадаким, тамаъи буқим, баъзидаги ҳозирлар ва бу аҳеол ва афёолиға воқиф ва нозирлар бу воқеъ бўлган ҳаракотнинг ҳам унин дилписанд дегайлар, ҳам ройиҳасин димоққа судманд дегайлар”.

Ғазаб ва нафратнинг шиддатини қаранг. Одам ношоиста, номақкул қилиқлари билан мактанса, буни фазилат деб керилса, яна бошқалар уни мактаб турса. Ахир бу нозиктаъб, қалби рубоб торийда нозик шоирнинг ғазабини келтирмайдими?

Хондамир, Восифий ва бошқа замондошларининг асарларидан биланмики, Алишер Навоий табиати гоят нозик, пок, хушхулқ ва ўта назокатли кишиларни яхши кўрган, лутф-қарам, сўз маънолари билан завқланишга мойил бўлган, ўзи ҳам жуда нозикмижоз одам сифатида ном қозongan.

Шу сабабли “Маҳбуб ул-қулуб”даги “танбех”ларида ҳаё, ҳилм, қарам каби сифатларга алоҳида ургу бериб таърифлайди. “Қарам ва мурувват ота ва онадурлар, вафо ва ҳаё – икки ҳамзод фарзанд”, деб ёзади у. Вафо ва ҳаёни эгизак деган шоир буни асослаб “вафосизда ҳаё йўқ, ҳаёсизда вафо йўқ”, деб яна ўткирлаштиради. Демак, бу тушунчалар бир-бирига вобаста. Чунки маърифатли, қомил инсонлар ҳаёли ва вафодор кишилардир. Вафосизнинг жабри қанча бўлса, ҳаёсизнинг беандишлиги ҳам шунча озор келтиради. Шоир буни ўз бошидан ўтказган: “Замон аҳли бевафоллигидин қўқсума туганлар ва даврон хайли беҳаёлигидин бағримда тиканлар...”.

Ҳилм, яъни ҳалимлик ҳам Алишер Навоий назарида кишининг мақбул сифатидир. “Ҳилми ҳаводис дарёсида кишлик кемасининг лангари деса бўлур ва инсонийт мезони тошиға нисбат қилса бўлур”. Демак, ахлоқий қамолот учун мулоим, ҳалим бўлиш ҳам зарур. Аммо, афсуски, дейди шоир, замон бундай одамларга муносиб эмас. Ҳалим одамлар хору саргардон: “Елдек ҳар эшикдин қираға орлари йўқ, ўтдек оташдонлигидин ўзга шорлари йўқ”. Ҳалимларнинг “камчилиги” шуки, улар ростгўй, ҳақталаб бўладилар, қаерга борсалар ҳақ гапни айтидилар, бу аксар одамларга ёқмайди. Шундай бўлса-да, барибир ҳақгўй, батамкин одамнинг қадри баланд.

Алишер Навоий одоб-хулқ масаласига, кишининг ахлоқий сифатларига катта эътибор берган. Яхши хислатлар, одамийлик сифатларини улуғлаган. Яхши одоб, яхши хулқ – саодат қалити, деб таърифлаган.

Биринчи Президентимиз Ислоҳ Каримовнинг “Юксак маънавият – енгилмас куч” асарида қайд этилгандек, инсон қалбининг қувончу қайғусини, эзгулик ва ҳаёт мазмунини Навоийдек теран ифода этган шоир жаҳон адабиёти тарихида камдан-кам топилади. Биз бу бебаҳо меросдан халқимизни, айниқса, ёшларимизни қанчалик кўп баҳраманд этсак, миллий маънавиятимизни юксалтиришда, жамиятимизда эзгу инсоний фазилатларни қамол топиришда шунчалик қудратли маърифий қуролга эга бўламиз.

Муслиҳиддин МУХИДДИНОВ,
Самарқанд давлат университети
профессори

ФАРҲОДНИНГ ДЎСТИ КИМ?

ёҳуд фарзандининг саволларига жавоб бера оляпсизми?

Дугонам Маърифат касб-хунар коллежини тугатди-ю, турмушга чиқди. Биз китоб титкилаб, олий ўқув юртига кириш пайида юрганнимизда у келинлик хизматлари билан банд эди. Ҳозир унинг 3 нафар фарзанди бор, турмуши ёмон эмас. Аммо... Яқинда кўнграқ қилиб 4-синфда ўқийдиган ўғли Алишер билан бўлиб ўтган воқеани сўзлаб берди.

...Ўғлим билан телевизор кўриб ўтиргандик. Навоий бобомиз ижодига бағишланган кўрсатув бошланиб қолди.

– Ойи, Алишер Навоийнинг дўсти ким? – савол берди ўғлим.

Мен ўйланиб, Навоийнинг дўстини кўз олдимга келтиргунимча у: “Ҳусайн Бойқаро-ку, наҳотки билмасангиз?”, деди. Ўғлимнинг топқирлигидан қувониб, бошини силаб қўйдим. Сўнг у яна мени саволга тутишда давом этди. “Фарҳод ва Ширин” достонидаги Фарҳоднинг дўсти ким? Ҳаёлимда турли исмлар гавдалана бошлади. Ўйланиб ўтирганимни кўрган ўғлим, билмайсиёми, деб кисталанг қилди. Мен хотиржам ўтириб, “эсимдан чиқибди”, дедим. Шунда у: “Ахир ўзингиз Навоийдек бўлсин, деб исмининг Алишер қўйганмиз, дегандингиз-ку?”, деди бир оз оғриниб. Оғзимдаги оғзимда – бўғзимдаги бўғзимда қолди. Гулдай турмушим бўлса, эримнинг топиш-тутиши ёмон эмас. Шароитимиз яхши. Фарзандларим соғлом. Аёлга шундан ортиқ бахт борми, деб ўйлардим. Аммо коллеждан кейин ўқишни давом эттирмаганим, ўз устимда ишламаганим, рўзгор таш-

вишларига ўралашиб китоб ўқимай қўйганим ҳар қадиқада панд беради. Болаларимнинг бири қуёш каттамини, ойма, деб сўраса, бошқаси дунёда неча денгиз бор, дея ҳоли жонимга қўймайди. Бу саволларга жавоб бериш учун эса онага билим керак.

Дугонажон, сен коллежда ўқитувчи бўлиб ишлайсан, илтимос, Фарҳоднинг дўсти ким эканини SMS қилиб ёзиб юбор.

– Йўқ, – дедим мен қатъий тарзда дугонамнинг хафа бўлишини ҳам ўйламай. Ўзинг кутубхонага бориб, адабиёт дарсликларини varaқлаб, Фарҳоднинг дўсти ким эканини топ, дедиму гўшаки қўйдим. Ўғлидан панд еб ҳам муаммодан қутулишнинг осон йўлини танлаган дугонамдан хафа бўлдим.

Тўғри, бугун биз таълим ва тарбия бераётган ўқувчи қизлар ичида изланувчан, талабчан, ўз олдига мақсад қўйганлари жуда кўп. Гуруч қурмакис бўлмаганидек, олий ўқув юртига кириш тўғрисида эмас, тезроқ келинлик либосини кийиш ҳақида қайғурадиган қизлар ҳам йўқ эмас, афсуски. Бундай қизларга юқоридаги воқеа сабоқ бўлсин. Чунки, асримиз бошидаги маърифатпарвар болаларимиз миллатни тараққий эттирмоқ учун миллат оналарини билимли қилмоқ лозимлигини ўқитиришган.

Сайёра ЙЎЛДОШЕВА,
Бувайда автомобиль йўллари касб-хунар
коллежи ўқитувчиси

"ОЗОДА ТЕКС"НИНГ ОЙДИН ЙЎЛИ

Кенг ва ёруғ хона. Замонавий тикув машиналар гувиллагани. Уч қатор терилган бу замонавий ускуналарда 50 га яқин хотин-қиз иш билан банд. Кейинги хонага ўтамиз, катта стол устига қават-қават тахланган матоларни турли ўлчамдаги андозалар билан кесаётган ийгитни кузатамиз. Бичувчи техникани эҳтиёткорлик билан ишлатаркан, нигоҳларни бир нуқтадан узмайди. Сал нарида ўнтакча қиз тикилган кийимларга тугма қадапти, яна бири дазмоллаш билан овора, бошқаси эса тайёр кийимларни махсус қутиларга қадокламоқда.

Хуллас, тикув цехида иш жараёни кизгин.

— Касб-хунар коллежини битирганимдан бери шу ерда ишлайман, — дейди Сарвиноз Худойбердиева. — Дастлаб амалиётни дугоналарим билан шу ерда ўтагандик. Амалиёт даврида бажарган ишимизга қараб ишга олишди. Ҳозирда ушбу цехда меҳнат қилаётганимдан хурсандман. Корхонада ишчилар учун барча шарт-шароит яратилган.

Сарвиноз бундан уч йил олдин амалиётни ўташ учун уйига яқин бўлган "Озода текс" оилавий корхонасига бориб хато қилмади. Негаки, биринчи ўринда масофанинг яқинлиги ишга қатнашга қулай, иккинчидан, ишчилар учун яратилган қулай шароит, тушликда иссиқ овқат, ойлик маошларининг ўз вақтида берилиши, қолаверса, тикувчилик хунарига бўлган қизиқиши унинг барча орзу мақсадларини шу ерда бирлаштирди. Корхона маъмурияти, цех усталарини ишончини қозонган бу қиз тез орада жамоанинг фахрига айланди.

— Сарвиноз сингари қизларимиздан яна 25 нафарини иш билан таъминлаганимиз, — дейди "Озода текс" оилавий корхонаси раҳбари Темур Ваҳобов. — Ҳар ким топшириқни ўз вақтида ва сифатли бажариши талаб қилинади. Шу боисдан ҳам қизларимиз амалиёт давридан тажрибали цех усталарига бириктирилади. Асосан 1-12 ёшгача бўлган қизларга байрам, тўй тантаналарда кийиладиган кўйлақлар тикамиз.

Маҳсулотларимизга ички бозорда талаб юқори. Келгусида ташқи бозорга олиб чиқиш ниятимиз бор. Инсон бир ишни бошлашдан олдин яхши ният қилиб мақсади сари дадил қадам ташласа, албатта, ўйлаган орзусига етишаркан. Бунинг ҳаёти мисолида айтадиган бўлсам, аёлим билан турмуш қурган йилларимиз қариндош-уруғ, қўни-қўшнилардан буюртма тушиб турарди. Озода уйда бола тарбияси, рўзгор юмушларидан ортиб, чеварликни ҳам эплагани учун буюртмалар ортаверди. Бу албатта, рўзгоримизнинг иқтисодий мустақамлланишига пойдевор эди. Дастлаб уйимизнинг бир хонасини чоғроққина тикув хонасига айлантирдик, кейинчалик ёнига яна бир хона қўшдик. Аёлимнинг чеварлигига келиним ҳам ҳавасланди, ўргана бошлади. Икки киши бўлиб жуда катта ҳажмда тўй либослари учун буюртмалар олавергач, кенгайтирган жойимиз торлик қилиб, ана шундан кейин расмий ном билан фаолият юритиш истаги туғилди. Аё-

Тадбиркор — юрт таянчи

сотихида тикув цехи биноси, қолган 60 сотих ер эса боғ қилинган. Яқин йилларда фаолиятимизни янада кенгайтириб, тикув цехи ёнига пахта толасидан газлама ишлаб чиқарадиган цех қуришни режалаштириб турибмиз.

— Юртимизда биз тадбиркорларга қулай ишбилармонлик муҳити яратилиши, тадбиркорлик фаолиятини йўлга қўйиш учун бир қатор имтиёзлар берилиши аини муддао бўлди, — дейди Озода Ваҳобова. — Чунки қонунга итоат этиб, ҳалол ишлаган, берилган имтиёзлардан ўз вақтида фойдаланган ҳар қандай ишбилармон эртасини ўйлаб иш тутайди. Бу борада албатта,

унга тиргак, суянч бўладиган мана шундай давлат ва унинг чиқараётган қонун ва қарорлари куч-қувват бағишлайди ва айрим тўсиқлардан ҳеч қандай чўчимасдан дадил туриб ҳаракат қилади. Бунга мисол қилиб ўтган йили 5 октябрда Президентимиз Шавкат Мирзиёев томонидан қабул қилинган "Тадбиркорлик фаолиятининг жадал ривожланишини таъминлашга, хусусий мулкни ҳар томонлама ҳимоя қилишга ва ишбилармонлик муҳитини сифат жиҳатидан яхшилашга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида"ги қарори

юзасидан юртимизда олиб борилаётган изчил ислохотларни келтириш мумкин. Сабаби, очик айтсак, ушбу ҳужжат кучга киргандан бошлаб фаолиятимизда анча энгиллик сезилди, елкамиздан тоғ ағдарилгандек бўлди. Илгариги бўлар-бўлмасга келадиган текширувлар, ҳар хил идоралардан бўладиган кўнгиروقлар, хуллас, фаолиятимизга бўладиган турли ноқонуний аралашувларнинг барчаси барҳам топди. Бунинг учун бизга шундай эркинлик яратиб берган Президентимизга алоҳида миннатдорчилик билдираимиз. Энди замон биздан фақат ишлашни, ишлаганда ҳам ҳалол меҳнат қилиб оилаларимиз моддий фаровонлигига муносиб ҳисса қўишни талаб қилмоқда.

"Озода текс" оилавий корхонасининг бажараётган кундалик иш ҳажми бугун анча юқори. Бир-биридан бежирим либосларни тикаётган чевар қизлар меҳнати корхона томонидан рағбатлантириб борилаётганидан мамнун бўлишяпти. Тайёр маҳсулот корхонанинг Чорсу бозоридаги савдо дўконидан ўз харидорларини топмоқда. Вилоятлардан келадиган улгуржи сотувчиларнинг ҳам бу маҳсулот сифатига бўлган қизиқиши катта. Тикув цехидан савдо дўконига чиқаётган бу либосларни кўриб ҳеч қандай хориж-ниқидан қолишмаслигига амин бўлади, киши. Демак, бундай изланиш, янгиллик яратиш борасида тадбиркорни фақат қўллаб-қувватлаш кераклигини ҳис қилиш мушкул эмас.

Бектош ИСМОИЛОВ,
"Оила ва жамият" муҳбири

лимнинг номи билан очиладиган оилавий корхонамизни ота-онам ҳам қўллаб-қувватлашди. Тез орада тадбиркорлик соҳасида ўз йўлимизни топиб олдик. Ҳозирда укам ҳам корхона ишларида катта ёрдамчи. Қўни-қўшни, қариндош-уруғни ҳам ишга олиб, Янгийўл шаҳрида анчадан бери қаровсиз ётган бир бинони аукцион савдоларида ютиб олдик. Мана ҳозир бизга тегишли бўлган жойнинг 10

Азалдан халқимиз дардини эшитган одамни эъзозлайди. Бу йиллар давомида анъанага айланиб, халқнинг қалбига сингиб кетган. Аини пайтда "Халқ билан мулоқот ва инсон манфаатлари йили" негизидан ҳар бир фуқаро, ҳар бир оила билан яқинлашиш, унинг дарди, турмуш-тарзини ўрганиш энг муҳим масалага айланди. Аҳолининг соғлом турмуш кечириши учун эса янада кенг имконият берилмоқда.

Патронаж тизими ҳар бир кишини тиббий назорат қилишда муҳим саналади. Пойтахтимизнинг Миробод туманидаги 2-оилавий поликлиника умумий амалиёт шифокори Роҳат Турдиева билан унга қарашли участкаларда яшовчиларнинг соғлигини назорат қилиш учун бирга йўлга чиқдик.

... Мунис кўчасидаги 64-хонадонга кирдик. Дўхтирини кўриб, руҳи кўтарилган оила боши Акмал ота Усмонов инспект билан касалланганига тўрт йил бўлган экан.

— Дардини ениги осон эмас, мана етмишдан ошиб қолдим. Минг раҳмат, сизларга, сизлар орқали давлатимизга. Касал одамнинг кўнгли ҳам нозиклашиб қоларкан, ҳолимни сўраб келиб, соғлигимни назорат қилиб турганларингиз дадиллашаман.

—Ҳозир аҳоли анча яхши, — дейди отахоннинг турмуш ўртоғи Хатиря ая. —Оқулист, лор, невропатологлар келиб, текшириб туришибди.

Мунис кўчасидаги 35-хонадонда яшовчи 91 ёшли Надежда Хейганин уйи томонга ошдик. У анча йилдан бери бетоб экан. Поликлиника шифокори доимо беморни назорат қилиб туради.

Мунис кўча, 33-уй. Бу хонадонда янги чақалоқ — Зафархўжа дунёга келган. У яқинда бир ярим ойлик бўлибди. Оилада учинчи фарзанд. Катта фарзандлар 5

ПАТРОНАЖ ШИФОКОРИНИНГ БИР КУНИ

ва 3 ёшда. Онаси Назокат Сайдалиева уч болани ҳам жароҳатли йўли билан туққан.

— Чақалоқ 4 килою 700 грамм туғилган, — дейди Роҳат она. — Боланинг умумий ҳолати яхши. Она ва бола саломат, икки ойлик бўлгандан кейин улар назоратдан ўтиши керак.

... Сарбон берк кўча, 44-уй. Равшанбек — 8 кунлик чақалоқ. Бу хонадонда 11 киши яшайди.

— Оилада биринчи фарзанд, — дейди Роҳат она. — Чақалоқ доимо врач назоратидан. Она сути билан озиқланмоқда. Боланинг ҳолати яхши. Она ва болага ҳамма шарт-шароит яратиб берилган. Болакай 3 килою 280 грамм вазнда дунёга келган.

Уйма-уй кириб...

Қўйлик-1 мавзеси, 15-уйнинг 4-хонадони. Оилада иккинчи фарзанд дунёга келди.

— Катта фарзандим ҳам ўғил, — дейди она Дилором Рустамова. — Иккисининг ораси 4 ёш.

Шифокор чақалоқнинг ҳолатидан кўнгли тўлмади, жиддий текширувдан ўтказди. Қўл ва оёқчаларини ҳаракатлантириб кўрди. Онани савола тутди. Болани чўмилтириш, уқалаш машқларини тавсия қилди.

...Хушнуд 1-тор, 14-уй. Мухлиса Халилованинг тоби бўлмади, қўсаётгани сабабли шифокор чақиртирилган. Бемор қизалоқ 4,5 ёшда. Унинг онаси Зилола Халилова қўллаган дори-дармон фойда бермаган. Шифокор беморни текшириб, зудлик билан ташхисдан ўтиш кераклигини тайинлади.

Хушнуд 1-тор кўча, 55-уй. 90 ёшли Агламидин Фатахоннинг юраги безовта қилиб, шифокор чақиртирган. Врач қон босимини, ҳароратини текширди, назорат ўтказди. Дори ва уқоллар тавсия этилди.

Моҳир шифокор Роҳат Турдиева билан ёнма-ён юриб, кунни кеч қилибман. Бу хушмуомала, ўз касбининг устаси нафақат беморни, балки оиланинг ҳар бир аъзосини соғлом турмуш тарзига чақиритиш, бадантарбия машқларини ёшдир-кексадир ҳаммага тушунтириши, овқатланиш тартибини тўғри йўлга қўйиш ҳақида қиёна-чакил билан ўргатишни қўзатиб суюндим. Ана шундай шифокорларимиз бор бўлсин!

Латофат САЪДУЛЛАЕВА

Гурун

Машхур олим Олвин Тоффлер интернет ҳақида гапира туриб, у бор-йўғи ўн йиллар ичида бутун инсониятни ишғол қилганини таъкидлаган эди. Бугун интернет орқали дунёни кўриб, мулоқот олиб бораямиз. Ўзбекистон халқ шоири Хуршид Даврон ҳам айнаан мана шу виртуал тизим орқали ўзбек адабиётини кенг тарғиб этаётганлардан бири саналади.

— Хуршид ака, суҳбатимизни **kh-davron.uz** сайтининг очилишига сабаб бўлган омиллardan бошласак?

— Биринчи марта интернетга кирганимда ўзбекистон фахри, тимсоли — Навоий бобоми ҳақида ҳеч қандай маълумотнинг йўқлигини кўриб, ажабландим. Бир оз кўнглим ҳам оғриди. Шахсий сайтни очгач, ишни Навоий китобларининг электрон вариантини яратишдан бошладим. Ундан кейин Ҳалима Носированин қўшиқларини, классик адабиётимиз намуналарини, мумтоз қўшиқларимизни киритдим. Бу оламдан ўтиб кетган тенгдошларим Шавкат Раҳмон, Матназар Абдулҳаким, Садриддин Салимининг шеърларининг электрон вариантларини шакллантирдим. Мақсадим — қайсидир маънода маърифатпарвар боболар ишини да-

ёш таржимонларимизда эҳтимол тажриба етишмас, улар ҳали тилни ўрганиш жараёнида тургандир, уларни айбдор дейишдан мутлақо йироқман. Фақат бир ўй тинчлик бермайд: хорижлик адабиёт муҳабблари китобни қўлига олиб ўқиб, ўзбеклар “синган” Навоийнинг даражаси шу экан, деган фикрга келмасмикан?

Россияни ҳисобга олмаганда ўтган 25 йил давомида дунёнинг бирорта мамлакатда деярли ўзбек адабиётидан таржима асарлар бўлгани йўқ. Биз миллий адабиётимизни тарғиб қилиш учун маблағни аямаслигимиз керак. Навоийни Навоийлигини кўрсатадиган даражадаги таржима нашрларни дунёга олиб чиқишимиз лозим.

— Интернет сабаб ёшлар китоб ўқимай қўйди, деган гапларни кўп такрорлаймиз. Бугун интернет ҳам

худоудлар, мактаблар бор. Шундай жойларда ҳам интернетдан фойдаланишни йўлга қўйиш зарур. Тарихий шахслар, адабиёт дарғалари ҳақида бир неча дақиқада ахборот олиш имконини яратишимиз керак. Бу маълум маънода ҳам миллий, маданий, маънавий, ҳатто иқтисодий тараққиётга таъсир кўрсатади. Ҳар қандай иқтисодий тараққиёт замирида маданият, маънавият бўлмаса, ундай иқтисод юксалмайди, деган улғу донишмандлар ҳақиқини даврнинг ўзи исботлаб турибди.

— Бугун интернет сайтларига жойлаштирилаётган ахборотларни саралаш ҳақида ҳам бош қотириш керакмикан?

— Албатта. Бунинг учун, аввало, Ўзбекистон ўзининг интернет тизими нормалари, мезонларини белгилаб олиши лозим. Айниқса, уятсизлик лавҳаларни олиб чиққанларга... Хитой аллақачон интернетдан фойдаланиш қоидаларини яратган. Яъни, бир нарсани эълон қилувчи яширинча бошқа киши исми билан қиролмайди. Фақат ўзининг ҳужжати

— Телерадиоканалларнинг, у хусусийми ё давлатга қарашлими, кўпаяётгани яхши. Гап уларнинг мақсадида. Бугун жамиятимизда янгича фикрлаш бошланди. Бунга бизга адабиёт, санъат, фан-таълим соҳаларида кучли шахслар керак. Очиғи, узоқ йиллар давомида кучли шахслар телевидениеда деярли кўринмади. Яъни, ман этилган мавзулар, маън этилган одамлар кўпайиб кетди. Оқибатда ўртамаёналик бошланди. Тан олиш керак, Абдулла Қаҳҳор билан Абдулла Қодирийнинг фарқиға бормайдиган, Навоийнинг битта газалини айтолмайдиган инсонлар билан ҳам ишлашга тўғри келган.

“Ёшлар” телерадиоканали раҳбари эканимда интервью олгани кетаётган ҳодимларнинг тайёр эмаслигини кўриб, жahlим чиқарди. Айримларига “Сен фалончи ёзувчининг олдиға кетяпсан, унинг қайси асарини ўқигансан ўзи?”, десам — елка қисади. “Нимани сўрайсан, қандай савол берасан?”, де-

ХУРШИД ДАВРОН: ШЕЪР ҲАҚИДАГИ ТУШУНЧАЛАРИМ ЎЗГОРДИ

вом этириш эди. Жадидалар мақсади газета ва китоблар чоп этиш, мактаблар очиш орқали халққа маърифат тарқатиш бўлган. Ушбу сайт маълум маънода китоб, журнал ўрнини босади, деб умид қилганман. Адабиёт ўқитувчилари ва ўқувчиларнинг: “Манави китобни қардан топса бўлади, манави мавзунинг қаерда ўқиса бўлади, мана шу масалани ёритишга ёрдам беринг”, деган мурожаатларни ўқиб, ҳаракатларим беиз эмаслиғига хурсанд бўлам.

— Сайтингиз орқали бошқа халқларнинг адиб ва шоирлари, таржимонлари билан ижодий ҳамкорлик ўрнатилгани қувонарли ҳол, албатта. Ҳозир дунёнинг қайсидир ҳудудида чоп этилган янги китоб ёки журнал билан танишишни истасангиз имкони бор, тўғрими?

— Хитойнинг Қошғари қисмида, яъни уйғурлар яшайдиган Синцзян диёридаги ижодкорлар билан ҳамкорликда 15 га қиян китоб чоп этилди. Бу йил ўзбек шеърияти анталогиясини чиқариш учун ҳаракатни бошлаб юборганмиз. Рауф Парфи, Шавкат Раҳмоннинг шеърлари, ўзимнинг шеърини ва насрий тўпلامини чоп этилмоқда. Яқинда Туркияда Саъдулла Сиёевнинг Ясавийга бағишланган китоби босмадан чиқарилди. Болгарияда ўзбек шоирларининг бир туркум шеърлари чиқарилди ва ушбу сайтни манбаа сифатида кўрсатишди. Қўшни Афғонистондаги ўзбеклар мана шу сайтга кириб адабиёт, санъат, тарих ҳақида маълумотлар олиб туришди. Афғон адабиётини ҳам тарғиб қиламиз. Чунки уларда бундай имконият йўқ. Ёки Озарбайжонлик жуда кўп шоир, адабиётшунос, мунаққидлар билан мустахкам алоқа ўрнатганмиз.

— Албатта, ютуқлар ҳақида фахрлиб гапириш ёқимли. Аммо катта тарихга эга ўзбек адабиёти учун бу жуда кам эмасми?

— Кам, албатта. Жуда кам. Ўзбек адабиёти дунёга чиқмапти, деб бонг уришни биламиз, бироқ қай биримиз бу иш билан жиддийроқ шугулланяпмиз? Четдан биров келиб адабиётимизни дунёга чиқариб бермайди. Бунинг учун юртимизда малакали таржимонларни тайёрлашимиз, дунёнинг бошқа тилларидаги адабиёт аҳлини, таржимонларни жалб қилишимиз керак. Ўтган йили Навоийнинг 573 йиллиги кенг нишонланди. Шу муносабат билан Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмасидаги таржима маркази томонидан француз ва инглиз тилларида Навоийнинг китоблари чиқди. Чет тилини мукамал биладиган мутахассислар бу таржималар савияси юқори эмаслигини айтишмоқда: бу иш билан шугулланган

китоб, ҳам газета ва журнал ҳам радио ва телевидение вазифасини бажармоқда...

— Болалар нега китоб ўқимайди, деган саволни беришдан олдин, ота-оналарнинг ўзи китоб ўқийдими, йўқми, деб ўйлаб кўриш керак. Бу ҳақиқатни ака-укаларим, яқиндан билган одамларнинг ҳаётида кўрганман. Энг қадимий китоблардан бири Дада Қурқитни эслайлик: “Она қизига ҳадеб насиҳат қилишдан олдин, ўзи ўша ишни қилсин. Шундагина қиз бола онасининг яхши ишларининг давомчиси сифатида намоён бўлади”, деган жумлалар бор. Шоирликка, адабиётга меҳрим адабиётдан дарс берадиган Сабиха холамнинг тоқчасидаги китоблар сабаб бўлган.

Кейинроқ қишлоқ гузарларида кутубхоналар ёпилгани ёшларни эътиборсиз қилиб қўйди. Президентимиз Шавкат Мирзиёев томонидан айнаан китобхонлик, китоб тарғиботи билан боғлиқ фармойиш эълон қилиниши умидимни яна кучайтирди.

Шу тобда китоблар нархи анча қиммат. Ўзим китоб дўконидан керакли китобларнинг бир нечасини тахлаб оламан-да, нархига қарагач, ярмидан кўпини пештахтага қайтариб қўяман. Биринчи муаммо болалар учун мўлжалланган китобларнинг қимматлиги бўлса, иккинчиси ёшларбop адабиётларнинг камлиғида. “Ўзбек халқ эртаклари” номи билан чоп этилаётган айрим эртакларнинг халқимизга умуман алоқаси йўқ. Бундай эртакларни ўқиб, болаларни улардан қандай ҳимоя қилиш ҳақида ўйлаб қоласан киши. Бу муаммо биргина бизда эмас, бутун дунёда бор. Ур-йикит кўп, ҳиссиз ёзилган асарлардан воз кечиш керак. Эртак ҳаёлот дунёсига етакласа, яхшиликни ўргатса, муррак қалб эгасида тасаввур қилиш, яратиш ишқини уйғонади. Шарқона одоб-ахлоқ сингдирилган асарларни кўпайтирсак, ўзбек боласи китоб дўконидан чиқмайдиган бўлади.

— Интернет оламида ўзбек ёшларининг дунёсини яратиш вақти келмадиммикан?

— Интернетга қирадиган ўзбек боласи адабиёт, ёт таъсирларга берилмаслиги учун адабиёт, тарих, санъатимиз ривожига бағишланган сайтларни кўпайтиришимиз зарур. Бундай сайтлар жуда кўп, сон-саноксиз бўлиши керак. Интернет олами — чексиз, ҳатто дунёдан кенроқ. Интернетда ўзбек ёшларининг оламини яратиб берасак, улар излаган нарсасини топадиган кутубхоналар, видеоотекаларни очиб берсак, ишончим комил, уларнинг дунёқараши шаклланишига, тарбиясига ҳам катта таъсир қилган бўламиз.

Газета-журналлар етиб бормайдиган

асосида қиради. Бунга Фарб цензура, деб баҳо беради. Цензура — маълум маънода Шарқнинг ўзига хос анъаналари борлиғидир.

Ҳамиша Фарб ва Шарқни солиштирганда, иккита кутб эканини айтмамиз. Буюк япон ёзувчиси Кавабатанин Нобель маърузасида шундай жумлалар бор: “Биз бошқамиз, сиз бошқасиз. Бизнинг илди-зимиз бошқа, сизнинг илдинингиз бошқа. Сиз гулни узиб ҳидласангиз, биз уни узмасдан ҳидлаймиз, томоша қиламиз, мароқланамиз”, дея Фарб ва Шарқ тафовутини айтиди. Интернетда ялтироқ, билдирмасдан боланинг ичига кириб олиб, уни бузадиган нарсалар жуда кўп. Бежизга биринчи Президентимиз Исрол Каримов мафкура полигонларини атом полигонларидан хавфлироқ демаган.

Бир пайтлар Ургут пичоғининг мактабини яратиш ҳақида сўз кетганда, пичоқ бу совуқ қурол, у одам ўлдиршига хизмат қилади, деган қарашлиқлар бўлган эди. Интернет ҳам қандай қарашга боғлиқ тизим. Агар биз унга эътибор бермасак, пичоқ каби хавфли, ўткир томони кучайиб кетади. Интернетнинг энг хавфли жиҳати — чегара билмаслиги, чеклашлар йўқлиғида. Чеклаш йўқ жойда меъёр бузилади. Америкада уй шароитида қўлланиладиган интернетда чекловлар ўрнатилган. Бола уятсиз сайтларга кириши билан уни тўсиб қўядиган программалар бор. “Огоҳ бўл”, “Ўзингни асра”, деганда кўпчилик жонини асрашни тушунади. Жонимиздан олдин биз ота-боболаримиз мана бу сенинг юрагинг, деб қўрсатган қадриятларни асрашимиз керак.

— Фаолиятингизнинг айнаан 15-20 йиллик даври телевидение билан боғлиқ. Хусусий телеканалларнинг кўпайиб бораётгани, Миллий теле-радиокомпания тизимида ўнлаб теле-радиоканаллар фаолият юритаётгани томошабиннинг танлаш имкониятини кенгайтиради, ёки аксинча, уни қайсидир жиҳатдан чеклайдими?

сам — хижолат ҳам бўлмайди. Жилла курса, кичкина ҳикоясини ўқиб олгин, шунинг ўзи етади, дердим. Телевидение китоб ўқимайдиганлар тўпланадиган жой экан, деган ҳулосага келгандай ўшанда. Кейинчалик ким китоб ўқийганини текширадиган бўлдим.

Ҳодимнинг савияси қандай, бир жойда қотиб ўтирибдими, ҳаракат қилмаптими, ҳаммасини раҳбар назорат қилиши керак. Токи телевидениега кучли шахслар қайтарилмас экан, унинг аҳволи ҳеч қачон ўнланмайди. Қандай мавзу кўтарилмасин, енгил-елли, юзаки бўлиб қолаверади. Телевидение ҳозир интернетке — “O'zbekiston” телерадиоканалини Ҳиндистонда, Канадада, дунёнинг хоҳлаган жойидан туриб томоша қилиш мумкин. Бошловчи ўзбек миллиятининг кифасини акс эттиради. Тележурналистларимизга қараб миллиятимиз савиясини белгилашади.

Ўзбек оиласига кириб борадиган яхши маънодаги ўзбек донишмандларини тайёрлашимиз керак.

— Нафақага чиққанингиздан кейин ижодий изланишларингиз кескин ўсди, назаримда?

— Кеча ва бугун орасида қатор йиллар билан бирга қатор ўзгаришлар ҳам бўлиши табиий. Айтишди-ку, бунинг кексайганда ақли кирибди, деб. Баъзилар улғайгач, ақлини йўқотди, айримларнинг эса тажрибаси ошади. Шу маънода шеър ҳақидаги тушунчаларим ўзгарди. Ёшлиқда кўп нарсаларни ўйламай, ўзингизни илохий кучга топшириб, ижод қилсангиз, кексайган маълум маънода ўзингизни ўзингиз бошқарасиз. Кейин эркин, ҳеч қандай чекловларсиз ижод қиласиз. Бирор бир янгиликка қўл уришдан аввал яхши, соғлом ижодий муҳит яратиш керак. Шунда боришни истаган жойимизга тезроқ ва яхши қайфиятда етиб борамиз.

“Оила ва жамият” муҳбири
Нигора РАҲМОНОВА
суҳбатлашди.

ХОТИНИНГНИ КИМГА РЕКЛАМА ҚИЛЯПСАН?

Оғриқли нуқта

– И, куёв ўйнаб кетдимми?
– Келин ҳам қўшилди-ку!
– Қиз жуда ўйинчига ўхшайди-ку!
Қойил-ей, бунақа рақс ҳеч кимнинг
тўйида бўлмаган.

– Шу болага ўхшаган ахмоқ
ўйнатади-да, хотинини! Бошқа ким
ўйнатарди?! Қанча эркак тикилиб
турибди...

...Тахминан ўн йиллар илгари
тўйларда келин ўйини эндигина урф
бўлганди. Мен ўша пайтлар бунинг маъ-
нисига тушунмай, мухлислик қилардим.
Ҳа нима кипти, ўйнаса ўйнабди, ёш
дердим. Лекин тузукроқ разм солсак,
бугун бу одат бутун жамиятни куршаб
олди. Куёвжўраларнинг қийқириши,
дугоналарнинг бақир-чақир, атроф-
дагиларнинг шодон қарсақлари келин
ўйинининг "гуркираб-яшнаши"га энг
асосий сабабдир. Бу урфнинг бошқа
маъноси йўқ.

– Баъзи ҳудудларда ота келиннинг
тўйига бормайди, – дейди самарқандлик
Дилшод Болтаев. – Агар шу тўйда ота
қатнашса, уятга ботади. Тасаввур
қилинг, қиз давранинг ўртасида рақс
тушапти, ҳамманинг кўзи унда... Кафти-
да қандек авайлаб-асраб улғайтиради,
унинг орини сақлаб ҳимоялайди. Де-
мак, қиз ҳам ликиллаб, давранинг
тўйига чиқиб кетмай, қўлидан тортса,
ўйнаб кетавермай отасининг ҳам обрў-
эътиборини ўйлаши керак.

Халқимизда келин образи жуда
пардаланган. Яъни, у хонадонга кут-
барақа, тозалик, орасталик, меҳр-
оқибат, файз олиб келиши таъкидла-
нади. Бундан ташқари, унинг сиймоси-
да ибодат уфориб туриши кераклиги,
ҳар турли одамлардан ўзини тортиши
зарурлиги айтилади.

“Ақли хотин – уй кўрки...”, “Қутли
келин қут келтирар”, деган ҳикматлар
замирида ҳам айнан келинчакнинг

ўзини тутиши ва атрофидагиларга
ибрати ўз аксини топган. Миллий
ўзлгимиз намунаси дostonларда, халқ
ижодиётида, тарихимизнинг энг оғир
дамлари тасвирланган асарларда хотин
эркакнинг номуси сифатида гавдалан-
тирилган, ёрини ҳимоялаши зарурлиги
ўқтирилган.

“Ўткан кунлар”даги Кумуш персона-
жи ҳақиқатан шарқона, ўзбекона келин-
ни тимсоли. Унинг ҳар бир ҳаракатида
ибрат бор.

– Миллий менталитетимизга мос
эмас, – дейди ўқитувчи Маржона
Нуриллаева. – Ғарб тўйларини мос-
лаштириш мумкинмас. Келин ва куёв
муносабатлари ҳеч қачон ошқора
бўлмаган. Икковининг рақс тушиши, ҳар
хил ғарбона қилиқлар кўрсатиши нима
мақсадга қаратилган?... Хотинининг
рекламаси учунми? Уни кимга, нега
реклама қилаясан?

– Тўйдан кейин жўралар билан базм
пайти олинган видеони кўрдик, – дейди

Аслиддин Худойбердиев. – Эркак ки-
шида рақс бўлмаса, у даосдан фарқи
қолмайди. Куёвнинг келин ўйнаганидан
кейинги ҳолати ҳеч биримизни безъти-
бор қолдирмади. Ер ёрилмади, ерга
кирмади. Келин базмидаги сахналар-
ку, майли, бир оз чидаса бўладиган
даражада, лекин тўй базмидаги қизлар
рақси ҳозир жуда одамларни хижолатга
қўяётди. Рақш иймондандур, дегани-
дек одамларнинг ҳирс билан боққан
кўзлари жуфти ҳалолга тушаётганини
англамаётганларни тушуниш қийин.

Тўйни дабдабали ўтказиш илин-
жи, албатта, куёв ва келинни ҳар
лаҳза ўйлантиради. Бугун оиланинг
жамиятдаги ўрни долзарб саналаётган
бир даврда яшаётганимиз йигит-
қизларни янада сергак яшашга ун-
дайди. Ваҳоланки, Ғарбда аллақачон
оиланинг мавқеи синган. Бу минг
йиллар давомида шаклланган миллий
анъаналарни менсимаслик ва оддий,
замонавий деб тушунилган урфлар
ортдан келиб чиқаётганини ҳар бир
киши чуқур англаб етмоқда.

– Оилавий ажримлар кўпайгани
сабаби ҳам келин юзи очилгани, ку-
ёвнинг ориятсизлиги ортидан келиб
чиқмоқда, – дейди Улмон момо Болта-
ева. – Келинчакнинг ўзини кўярга жой
тополмаётгандек сакраши бораётган
уйида қандай қабул қилинади. Ундаги
камтарлик, камсуқумлик, оддийлик фа-
зилатлари ён-атрофидагиларга таъсир
кўрсатиши керак. Тилла топган тентак-
дек қичқириши қайнота-қайнонанинг
хафсаласини пир қилади. Эр қувватли
бўлса, хотин уятли бўлар, деб халқимиз
бежиз айтмайди. Аввало, йигит киши
хотинини овоза қилмаслиги керак.

Олим ЖУМАОБОВ

БИРИНЧИ СОВЧИНИНГ «ФАРИШТАСИ» БОРМИ?

ёки эрта турмуш оқибатлари ҳақида

«Ота-онам уйимизга меҳмонлар келиб-кетгач,
бир-икки кун ўтмаёқ ҳаётимни ҳал қилиб қўя қолишди.
Қариндошлар билан бир оғиз маслаҳатлашган
бўлишди-ю, келган совчиларга розилик бериб юбо-
ришди. Айниқса, бувим бу никоҳни жуда ҳам қўллаб-
қувватладилар. У кишининг айтишича, биринчи сов-
чининг фариштаси бўлармиш... Шундай қилиб, 17
ёшимда турмуш кўрдим, тумандаги ФХДБ бўлимидан
никоҳдан ҳам ўтдик. Аммо турмуш курганимиздан сўнг
бир йил ўтса-да, фарзандли бўлмадик. Яна икки йил
ўтди, ҳамон яхши хабардан дарак бўлмади. Кейин
қайнонам «бўлди, нарсаларингни йиғштир», деди.
Шу тариқа ота уйимга қайтиб келдим. Орадан бир
йил ўтиб-ўтмай яна совчилар кела бошлади. Кўни-
қўшни, қариндошларнинг мени кўрса бош чайқашлари,
аҳволимга ачинишларидан руҳан чарчаб кетгандим.
Шунинг учун бу сафар уларга ўзим розилик бериб
юбордим. Қонуний никоҳдан кейинроқ ўтамиз, ҳали
ажралиш ҳужжатларини тўғирлаганимиз йўқ, дейишди
нариги томон. Уларнинг гап-сўзларига қараб, ўзимизга
ўхшаб қуйиб қолган экан-да, дарди бор дardлини
тушунади, деган ҳаёлда бу фикрга қарши ҳеч нарса
демадик. Хатомиз шу бўлдимикан? Хуллас, иккинчи
март турмуш кўрдим. Тез орада фарзандли бўлдик.
Турмуш ўртоғим ФХДБ бўлимига боришга шошил-
масди. Фарзандим туғилишини интиқ кутганим учун
уни жуда авайладим, соғлигига эътиборли бўлдим.
Бу уйдагиларимга ёқмади. Орада кўни-қўшнлардан
мен турмуш ўртоғимнинг учинчи оиласи, олдинги
рафикаларидан фарзанди борлигини эшитдим. Бу гап-
сўзлар кўнглимга жуда оғир ботди, наҳот оила аталмиш
масканнинг шунча қийинчиликлари бўлса, деб ўзимга
савол берар, аммо фарзандим учун барини енгиб
ўтишга тайёр эдим. Афсус... Ҳатто айтишга ҳам арзи-
майдиган гап-сўзлар бу турмушимнинг ҳам бузрилишига
олиб келди. Оиламни тиклашга ҳозир ҳам тайёрман,
лекин уйдагиларнинг, турмуш ўртоғининг «кетавер, сен
бўлмасан, бошқаси» деб турса... Ҳозир нима қилишга
ҳам ҳайронман, фарзандим отасиз ўсишини ўйласам,

юрагим тилка-пора бўлади...»

Тахририятга шу йилнинг ўзига бир неча марта шун-
дай мурожаатлар бўлди. «Нима қилайлик, ким бизга
ёрдам беради?» Ушбу саволга жавоб беришдан аввал
масаланинг илдизига қараш ўринли, назаримизда. Қиз
болани ёш турмушга бериш ҳамда расман никоҳдан
ўтмаслик оқибатлари афсуски, аксарият ҳолларда
шу каби яқун топаётди. Шунинг учун жойларда ушбу
ҳолатнинг олдини олиш бўйича кўп фикрлар билдири-
ляпти, учрашувлар ўтказилляпти. Маҳаллаларда бу ма-
сала юзасидан ташаббус билан чиқаётганлар ҳам бор.

– Ўтган йиллар давомида маҳалламизда эрта
никоҳ қайд этилган ва уларнинг олдини олиш мураккаб
кечганди, – дейди Тайлоқ туманидаги Пайшанбасиёб
маҳалласи маслаҳатчиси Тансиқ Мажидова. – Шунинг
учун 2016 йилда бу бўйича қатъийроқ ҳаракат қилдик.
Хусусан, қизини эрта турмушга бермоқчи бўлган оила-
лар ўртасида маҳалла фаоллари, кўпни кўрган, нуруний
онахонлар билан бирга суҳбатлар олиб бордик. Қиз
ўқийдиган таълим муассасаси ходимларини ҳам жалб
қилдик. Шу тариқа у нафар қиз коллежга тугатиб, сўнг
турмуш қуриши белгилаб олинди. Қолаверса, оилалар-
нинг маънавий дунёқарашини кенгайтириш, ёш ота-
оналарнинг оилага нисбатан масъулиятини ошириш
мақсадида келин бўлаётган ҳар бир қизнинг селига ки-
тоб бўлишини таъминлашга ҳаракат қилиямиз. Хусусан,
Навоийнинг «Хамса»си, «Ёш оила энциклопедияси» ва
бошқа, оила учун зарур бўлган китоблар қизлар селига
қўшилаётгани урфга қираётгани қувонарли ҳолдир.

Қолаверса, вилоятдаги маҳалла фуқаролар
йигинлари ҳузурида ташкил этилган «Ота-оналар ун-
иверситети» фаолияти самарадорлигини янада ошириш,
оилаларда ота-оналар ва фарзандлар ўртасидаги
муносабатларни мустаҳкамлаш мақсадида ўтган йил
давомида «Маҳалла» хайрия жамоат фондининг шаҳар
ва туман бўлинмалари бош мутахассислари томонидан
университет ишчи гуруҳи таркиби қайта қўриб чиқилди.
Бош мутахассислар томонидан «Ота-оналар унвер-
ситети» машғулотларининг таъсирчанлигини ошириш

ва унинг самарадорлигига эришиш учун чоракда бир
март семинарлар ўтказилиб, олиб берилган ишлар
мониторинг қилинмоқда.

– Барча туман ва шаҳарларда жорий йил даво-
мида вилоят ҳокимлиги томонидан ташкил этилган
ишчи гуруҳи аъзолари томонидан эрта туғруқ, эрта
турмуш қуриш ҳамда яқин қариндошлар ўртасидаги
никоҳларнинг олдини олиш, уларни инсон соғлиғига
зарарлари ва ҳуқуқий жавобгарлик мавзуларида
маънавий-маърифий тадбирлар ўтказилди, – дей-
ди «Маҳалла хайрия жамоат фонди мутахассиси
Ф.Шокирова. – Унда Саломатлик ва тиббий статистика
институты Самарқанд филиали, Самарқанд шаҳар тиб-
биёт бирлашмаси, Ўзбекистон Муслмонлар идораси
вилоят вакиллари, «Соғлом авлод учун» хайрия жа-
мгармаси вилоят бўлими ҳамда фонд мутахассислари
иштирок этиб, мавзу юзасидан фикрлар билдирилди.
Расман никоҳдан ўтмаслик оқибатлари тушунирилди.
Ўтказилган тадбирларда фарзандини эрта узатишга
рози бўлаётган оналарнинг иштироки таъминланиб, юз-
дан зиёд эрта никоҳларнинг олди олинишига эришилди.
Афсуски, амалга оширилаётган ишларга қарамасдан,
эрта никоҳ ҳолатлари содир бўляпти.

Натижа эса... юқоридаги каби мисолларнинг
кундан-кунга кўпаяётгани билан яқун топмоқда. Яқун
топмоқда, дейиш бироз нотўғри. Сабаби, эрта турмуш
қуриш фақатгина оиладаги келишмовчиликларга эмас,
фарзандларнинг носоғлом туғилиши, аёлнинг саломат-
лиги тезда ёмонлашиши, бу эса ўз навбатида оиладаги
носоғлом муҳит, ажраллиш қабилирга олиб келаётганини
хотин-қизлар кўмиталарига келиб тушаётган муро-
жаатлар орқали билиб олиш мумкин. Ушбу фактлар
эса биринчи совчининг «фариштаси» бор эканлигига
кишида шубҳа уйғотмайди.

Гулрух МҲМИНОВА,
«Оила ва жамият» муҳбири

ЭЪЛОН

2000 йил Юнусов Муродхўжа Муборақходжаевич
номига Тошкент мелиорация ва сув ҳўжалиги колле-
жи томонидан берилган №379028 рақамли диплом
йўқолганлиги сабабли БЕКОР қилинади.

ЎЗДЖТУ томонидан Умирзиев Умиджон
Махаммаджонович номига 2013 йилда берилган
В № 674168 рақамли дипломи йўқолганлиги сабабли
БЕКОР қилинади.

ҚИЗИНГИЗ ИРОДАЛИ БЎЛСА...

Акс-садо

Холбиби Саъдинова, фахрий ўқитувчи Навоий вилояти:

– Ҳозир қизлар йигитнинг бойлиги, бўй-у савлати, илм-у амалига қараб танлаётганда, унинг ногирон йигитга тақдирини боғлашга аҳдлангани нақадар меҳрибонлик, ғамхўрлик, фидойилик... Бу қарор ақлга бўйсунса мақтовга, ҳиссиётга бўйсунса, афсусга лойиқ. Ҳиссиёт ақл кўзини кўриб қўяди. Унинг эрта бир кун афсуси бор. Қиз жасорати ҳақиқий ҳурматга сазовор. Агар қиз таниш чиқса, бу йўлдан қайтариш, ногирон инсон билан турмуш қуришнинг ҳамма пасту баландини тушунтириб, қарор қабул қилишни ўзига қолдирардим. Кўп ҳолларда турт мучаси соғ, бойвачча, калондиом, бетарбия, ичкилик-боз, сўқонгич, куч ишлатадиган, аёлни одам ўрнида кўрмайдиган йигитлардан кўра ногирон бўлса ҳам қўнглинга қарайдиган, ҳурматингни жойига қўядиган эр яхшироқ, деб ўйлайман.

Латофат ХУЖАМОВА, Тошкент шаҳар Мирзо Улуғбек технология касб-ҳунар коллежи катта ўқитувчиси:

– Аслида инсон умр савдосини жиддий қабул қилиши керак. Юқоридаги воқеани реал ҳаётда жуда кам учрайдиган ҳодиса деб қабул қилиш мумкин. Қиз бундай йўлни танлабдими, демек у ҳали ҳам эртақлар дунёсида яшаб юрибди. Ҳаёт бошқа, унинг

ЭСЛАТМА:

4-сон, 25.01.2017

ҚИЗИМ НОГИРОН ЙИГИТГА ТЕГМОҚЧИ

Қизимнинг: “Ойи, мен ногирон болага турмушга чиқмоқчиман”, деган сўзларини эшитиб, хушим бошимдан учди. Ўзимни қаерга қўйишни билмай қолдим. Қизим бу сўзни шунчалар хотиржам туриб айтдики, ишонмасликнинг иложи йўқ эди.

Ўзига хос пасту баланди бор. Севги ҳам ўз йўлига, аммо фақат ишқ-муҳаббат билан қорин тўдириб яшаб бўлмайди. Қизингизнинг феъл-атворини она сифатида ўзингиз яхши биласиз ва ўйлаб кўринг, у ногирон инсонни парвариш қилиш ва рўзгорнинг бору-йўлига чидай оладиган даражада иродалими? Бунга кўзингиз етса, қизингизнинг кўнглига қаранг. У албатта, бахтли бўлади. Борди-ю, унда бу хислатни кўрмаётган бўлсангиз, яхшиси, бу никоҳнинг олдини олган маъқул. Негаки, бу эртага жамиятимизнинг оғриқли нуқтасидан бирига айланган оилавий ажримлар сонининг кўпайишига олиб келмасин!

Салима Жонбоева, Тошкент вилояти, Пискент шаҳри:

– Қиз ногирон йигитни яхши кўрса, демек, йигит хушфёлдир, кўнгли тоза, ҳаётга, эртанги кунга ишончи баланд. Қизда ҳақиқий қалб бор. Бахтли турмуш учун кўп машаққатга тайёр туриши керак. Қизга айтарим: “Жон қизим, ота-онангнинг ёлғизгина фарзанди экансан. Уларнинг орзу-хаваси кўп, невараси суйи, кўвими ўғил бўлсин, деган нияти бор. Бировдан кам қилмай ўстиришди, тарбиялашди. Энди ўлғайиб, оқ-қорани танганингга сен уларга нисбатан қилаётганинг адолатданми? Ноҳақлик қилмайсанми? Бизда ўзим билганимни қиламан, демайди. Ўзбекчиликда ота-онага ҳисоб бериш – бурч. Келажақда машаққат ҳиссиётларингни сўндирганида йигит дардини юзига солиб, таъна-маломат қилмаслигинга ишонсанми?”

Дилором Саъдуллаева, психолог:

– Қизингизни чалғитишга интилинг. Тинмай совчилар, турмуш қуриши ҳақида гапираверсангиз, зиддият авж олаверади. Ундан кўра, қизингизни бирор хунармандга шоғирдликка беринг, ёки тил ўрганиш курсларига қўйинг. Умуман қандайдир иш билан шуғулланиб тургани маъқул. Бу орада секин-аста ногирон эр билан умр кечирिशнинг қийинчилигини тушунтириб борасиз. Агар ҳиссиёт билан бу қарорга келган бўлса, секин-аста фикри ўзгаради. Ҳаммасини ўйлаб, кўнгли ўша йигитни деётганига аниқ ишонса, демек, у қийинчиликларга тайёр. Ҳаётда ногирон эри ёки хотинини парваришлаб, иззат-ҳурматда яшаётганлар кўп. Лекин ногирон инсонни кўра-била туриб, умр йўлдошликка танлаш – жасорат.

Дил изҳори

УЙГА ҚАЙТИБ

БОРАЙ, ДЕСАМ...

Ҳали ёш-да, сени тушунмаган. Сал ақли тўлишин, сени тушуниб етати, – дея менга таскин берди. Шунча

Опам автоҳалокат туфайли бу ҳаётдан кўз юмди. Унинг бир ярим ёшли қизалоғи эса етим қолди. Бир ёқда опамнинг бевақт ҳаётдан кўз юмганига эзилсам, бир ёқда қизи етим қолганига юрагим чил-чил бўларди. Опамнинг барча маъракаларини ўтказдик. Орадан бир йил ўтиб, қуда томон поччамни яна уйлантириш пайига тушди. Уларни поччамдан ҳам кўра жиянимнинг тақдир қизиқтирарди. Шу туфайли жияним ўз отаси билан яшаш учун икки қуда маслаҳатлашиб, поччамга мени турмушга беришга қарор қилишди. Жиянимни ўйлаб кўншига мажбур бўлдим. Менга жуда оғир эди, чунки опамнинг уйидаги ҳар бир буюм уни эслатарди.

Шу алфозда орадан йиллар ўтиб борарди. Вақт ўтиб, жияним – қизимиз ҳам вояга етди. Бироқ тақдирини қарангки, Худо ўзимга фарзанд бермади... Гарчи эрим ҳеч нарса демаса-да, эзилардим. Қизим билан овунардим.

Бир куни ишдан қайтсам, қизим йиғлаб ўтирибди.

Сабабини сўрасам:

– Мендан ҳеч нарса сўраманг. Менинг онам эмассиз! Аҳволимни сўрашга ҳақингиз йўқ! – дея бақира кетди.

Қизимнинг бундай терс жавобидан тахтадек қотдим. Чунки у менга ҳечам бундай муомала қилмаганди-да! Бироз ўйланиб турдим-да, кейин ўзимни кўлга олиб:

– Бу нима деганинг! Қаердан олдинг, бундай гапни? Мен сенинг ҳақиқий онанг бўлмасам ҳам, умрини сенга бағишладим. Ҳаётимнинг айни ғўзал дэвлари сен билан ўтди. Тагин раҳмат ўрнига... Озгина бўлса ҳам уясанг бўларди, шундай дегандан кўра... – дедим босиқлик билан.

У ҳам ўзини зўрга кўлга олиб:

– Майли, шундай ҳам дейлик. Лекин бу гапларни ўзингиздан эшитишим керак эди... – деди қизим.

Мен эса:

– Айтмоқчи эдим, аммо ҳали эрта деб ўйлагандим. Бироқ энди ҳаммасидан хабар топибсан. Буёғига мени она деб атайсанми-йўқми ўзинг биласан, – дедим-у хонадан тушкун ҳолатда чиқиб кетдим.

Бу гап-сўзлардан кейин анчагача эзилиб юрдим. Менинг ҳолатимни кўрган эрим: «Майли, қўявер. Кўп сиқлаверма.

кўнгилсизликлардан кейин биз – она-боланинг муносабатларимизга дарз кетди. Бир куни қизим билан қаттиқ уришиб қолдик. Қизим мени ҳақоратлади. Бунга чидай олмай, бир сидра кийимларимни йиғиштириб, катта опамникига кетиб қолдим.

Опам бор гапдан хабардор бўлгач: «Сен сабрли аёлсан-ку! Нега бундай қилдинг? Қайтиб боришдан бошқа иложинг ҳам йўқ. Қизинг билан 13 йил яшаб қўйдинг. Бу ёғига ҳам чидашингга тўғри келади. Тушунаман, сенга жуда қийин. Бироқ вақт ўтиши билан қизинг ўз айбини тушуниб етар...», – дея ҳовуридан туширишга уринди.

Орадан бир-икки кун ўтиб, қизим дугонаси билан келиб, қўшин боладан мени қақиртирди. Ёнига чиқмоқчи эмасдим, опам: «Чиқақол, энди. Ўз хатосини бўйнига олиб келгандир. Гаплашиб олинглар», – деди.

Қизим дугонасидан нарироқда турибди. Мен саломига алик ҳар олмай, унга рўйхушлик билдирмай тургандим дугонаси: «Ассалому алайкум, келинкойи, дугонам неча кундан бери эзилиб юрибди. Қилган ишидан пушаймонда. Сиз уйдан кетиб қолганингиздан бери ҳеч ўзига келолмаяпти. Илтимос, кечира қолинг уни», – деб ялиниб-ёлворди. «Мени ўз ҳолимга қўйинглар! Ўзимга келиб олай! Бир қарорга келсам, сизларга хабар бераман», – деб опамникига қайтиб кириб кетаётсам, қизим ёнимга югуриб-келиб: «Холамникига киришга бетим чидамади. Илтимос, мени кечиринг! Ёшлик қилиб қўйибман!», – дея йиғлаб юборди. «Эй, бор, кет. Ёпишма! Маңа, катта қиз бўлиб қолдинг. Энди сенга онанинг кераги йўқ. Буёғига ўзингни элпайсан-да», – дея уни силтаб ташлаб, тез-тез юриб маҳаллага кириб кетдим.

Эртаси куни эрим мени олиб кетгани келди. Қизимнинг ташрифидан кейин анча ўйлаб кўргандим. Шу сабабли у билан кетмадим. Бироқ, опаларим, акаларим менга танбех беришди. Икки ўт орасида қолдим. Уйимга қайтиб бораёй, десам, қизимни кечира олмаяпман. Бормай десам, уни яхши кўраман. Нима қилишга ҳам ҳайронман... Сиз нима маслаҳат берасиз?

Ферузахон,
Тошкент шаҳри

КЎР СЕВГИНИНГ КЎЗИ ОЧИЛСА...

Кўпчилик аёллар қатори мен ҳам ўғлимни уйлантирсам, етти қават кўрпачада ўтираман, деб ният қилардим. Ўғлим Абдулгани ўзи ёқтирган қизга уйлантирдик. Етти қават кўрпача уёқда турсин, тошда ҳам тинчгина ўтирсам, бўлди дейдиган бўлиб қолдим. Келинимиз Сожида ўзига ортиқча оро берадиган, кўзгу олтидан кетмайдиган, жуда ҳам эрка, кўнглига келган ишни қиладиган, озгина келган гапни гапирадиган қиз экан. Уззу-кун уйдан чиқмай телефон ўйнаб ўтиради. Хўжайинимга шикоят қилсам: «Кўявер, ўғлингизни ўзи пиширган ош, айланиб ҳам, ўргилиб ҳам ича-веради, ўғлингга ёқса бўлди», деб тинчландирди. Катта қизим қачон меҳмонга келса, кир ювиб, ошхонада куймаланиб юрган бўламан. Бир куни у келинини уйига кириб, қўлидан етаклаб олиб чиқди. Иккаласи қарашлашди. Келин отасиникига аразлаб кетди. Ўғлим ҳам, мен ҳам ортидан ялиниб бормадик. Онаси келиб, ташлаб кетди. Ўғлимнинг ҳам келиндан кўнгли тўлмай қолди. На кийимлари ювилган, на иссиқ овқат бор. Ўғлим уни тарбия қилишга кўп уринди, аммо қўлидан келмади. Ўзи отасиникига ташлаб келди. Қудамникида олти ой ўтирди, балки эси киргандир, деб ўзим бориб олиб келдим. Қаёқда, кўнглимга қарашар экан, деб ҳаддидан ошди. Бир куни ўғлим: «Хотиним билан ажрашаман, бу билан оила қўриб кетишимга ишонмаяпман. Ёш боладан фарқи йўқ», деб қолди. Қаршилиқ кўрсатмадим. Улар ажрашди.

Бир йилдан сўнг ўғлимни яна

уйлантирдик. Бу гал келинни кенжа қизим топди. Тарбияли, ибобли, ҳаёли, оёқ-қўли қаққон қиз экан. Шу қиз келиб, ҳовлимга фаиз кирди. Ўғлимнинг ҳаётидан кўнглим тўқ эди. Келиним ҳомиладорлигини эшитиб, бу бахт учун Оллоҳга шукрона келтирдим. Аммо неварамни бағримга босиб, унга меҳр бериш насиб этмади. Чақалоқ олти ойлигида нобуд бўлди. Сабабини билмасак, биринчи хотини билан учрашиб юрган экан. Бир куни тонга яқин келин хонамга чиқиб: «Ўғлингиз ҳали ҳам келмади!», деб қолди. Дадаси қўшини қишлоққа бориб, ўғлимни собиқ хотининикидан олиб келди. Ўша куни биринчи марта хўжайиним ўғлимнинг юзига тарсаки туширди. Ойгулнинг аҳволини кўриб, собиқ келинимнинг ёнига бориб, гаплашшга қарор қилдим. Сожидага ўғлимни тинч қўй, уни ҳаётини заҳарлама десам, ўғил сизники кўнглингиздан келса, қайтариб олинг, деди-ю, терс ўтирилиб кетди. Келиним Ойгулнинг сўлгин юзига қараб юрак бағрим эзилди. Туллари ухламай, ўғлимни кутиб ўтиради. Бу бола шундай оқила, меҳрибон, вафодор қизнинг тирноғига ҳам арзимаслигини билармикан?

Бевафо ўғлимни собиқ хотинининг чангалидан қутқариш учун қандай йўл тутай?

Ширмоной ОМОНОВА,
Наманган вилояти

Қ а ҳ р а т о н қишининг гапи – табиий газ ва электр энергияси таъминоти. Айниқса, олис қишлоқларда бу масала халқнинг тинқасини калтирган. Бу борада соҳага оид давлат идоралари, жумладан, Президентнинг виртуал қабулхонасига ҳам фуқаролардан мурожаат ва шикоятлар келиб тушган. Аммо табиий газ ва электр энергияси таъминоти муаммоси фақат бир томон яъни, таъминотчи хатоси билан юзага келяптими?

Аҳоли фойдаланадиган газ ҳажми аҳоли хонадонларида ўрнатилган ҳисобга олиш приборлари бўйича, улар бўлмаганда, тасдиқланган нормалар бўйича

приборларининг ўрнатилган жойидан қатъи назар, аҳоли учун белгиланган ягона бир ставкали тариф бўйича ҳақ тўлайдилар. Электр энергияси истеъмоли автоматлаштирилган тизимига уланган маиший истеъмолчиларга электр энергияси етказиб бериш шартнома асосида ва олдиндан тўланган тўлов бўйича амалга оширилади.

– **Худудий электр таъминоти корхонаси қандай ҳолатларда электр таъминотини узиб қўйиши мумкин?**

– Электр энергияси шартномадаги миқдордан ортиқча сарфланганда ёки истеъмол режими бузилганда; электр энергияси электр таъминоти шартномасисиз истеъмол қилинганда; "Ўзстандарт" агентлиги томонидан белгиланган тартибда қиёсласдан ўтказилган электр энергиясини ҳисобга олиш приборлари бўлмаганда;

– **Электр энергияси истеъмолини чеклаш қандай ҳуқуқий асосда амалга оширилади?**

– Қувват ва электр энергияси истеъмоли бўйича чеклаш ва узиб қўйиш жадваллари истеъмолчилар томонидан ҳудудий электр тармоқлари корхонаси билан биргаликда ишлаб чиқилади, маҳаллий давлат ҳокимияти идоралари билан келишилади. "Ўзбекэнерго" давлат-акциядорлик компанияси томонидан тасдиқланади ва ягона электр энергетика тизимида электр қуввати ва энергия танқислиги пайдо бўлганда жорий этилади.

Электр энергиясини чеклаш ва узиб қўйиш жадваллари ягона электр энергетикаси тизимида электр энергияси ва қувват танқислиги ҳолларида электр станциялари, электр тармоқлари ускуналари нотўғри ишлашининг олдини олиш, ягона электр энер-

Долзарб мавзу

миқдори, бошланиш ва таъминот бўлиш вақтини ёзган ҳолда узатилади; ҳудудий электр тармоқлари корхонаси истеъмолчиларга кейинги суткаларда электр энергиясини чеклаш жадвалларининг амалга киритилиши тўғрисида жорий сутканинг соат 14 дан кечиктирмай, чеклашнинг миқдорини, бошланиш ва таъминот бўлиш вақтини кўрсатган ҳолда маълум қилади.

Электр энергиясини чеклаш жадвалларини зудлик билан жорий этиш зарур бўлганда билдиришнома, чеклаш бошланишидан 1 соат олдин истеъмолчиларга етказилади.

Ўзиб қўйиш жадваллари истеъмолчилар томонидан, ҳудудий электр тармоқлари корхонасидан узиб қўйиш жадваллари жорий этилиши тўғрисидаги билдиришнома олингандан кейин, дарҳол жорий этилади.

ГАЗ ВА ЭЛЕКТР ЭНЕРГИЯСИ ТАЪМИНОТИ МУАММОЛАРИ:

ким ҳақ, таъминотчиси ё мижоз?

– Истеъмолчиларга газ етказиб бериш билан боғлиқ муносабатлар Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2000 йил 10 январдаги қарори билан тасдиқланган "Ўзбекистон Республикаси истеъмолчиларига газ етказиб бериш Қоидалари", шартнома шартлари ва бошқа қонун ҳужжатлари билан тартибга солинади, – дейди Хусусийлаштириш монополиядан чиқариш ва рақобатни ривожлантириш Давлат Қўмитаси бош мутахассиси Фаррух Мадаминов. – Газ етказиб бериш шартлари етказиб берувчи ва истеъмолчи ўртасидаги шартномада назарда тутилади. Унда етказилаётган газ миқдори газ тармоқларининг бўлиниш чегарасида ўрнатилган газ ҳисоблагич приборларининг кўрсаткичлари бўйича, етказиб берувчининг газни ҳисобга олиш приборлари бўйича, у мавжуд бўлмаган тақдирда эса – истеъмолчининг газни ҳисобга олиш приборлари бўйича аниқланади ва иккала тараф имзолайдиган – "Газ етказиб бериш ва қабул қилиш" далолатномаси билан расмийлаштирилади.

аниқланади.

Таъминотчи форс-мажор ҳолатлари бўлганда; етказиб берилган газ учун ҳақ тўлаш бўйича қарз мавжуд бўлганда; газдан фойдаланишдаги камчиликлар ваколатли назорат органлари белгиланган муддатларда бартараф этилмаганда газ етказиб беришнинг қисман камайтириш ёки батамом тўхтатиб қўйиш ҳуқуқига эга.

– **Электр энергияси таъминоти борасида ҳам таъминотчи ҳамда истеъмолчининг ҳуқуқ ва мажбуриятлари хусусида тўхталиб ўтсангиз?**

– Ҳудудий электр тармоқлари корхоналарининг истеъмолчилар билан муносабатлари Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2009 йил 22 августдаги қарори "Электр энергиясидан фойдаланиш Қоидалари" 102-бандига асосан, маиший истеъмолчилар (аҳоли) хонадонларда, ёрдамчи хўжаликлар, томорқа, ёки маиший эҳтиёжлар учун фойдаланилган электр энергияси учун, турмушда қўлланиладиган ток қабул қилгичларнинг қуввати ва вазифаси ҳамда ҳисобга олиш

тўлови тўланмаганда; электр қурилмалари ўзбошимчалик билан уланганда ёки қувват шартномада белгиланган миқдордан ошириб юборилганда; электр қабул қилгичлар ҳисобга олиш приборларидан ташқари уланганда ёки электр энергиясини ҳисобга олиш схемаси бузилганда, шу жумладан, ҳисобга олиш приборларининг ва ўлчаш трансформаторларининг пломбалари бузилганда; ҳудудий электр тармоқлари корхонаси вақили ҳисобга олиш приборлари нотиқришга қўйилмаганда.

гетикаси тизими барқарор, параллел ишлашини таъминлаш, авариялар юзага келишининг олдини олиш, истеъмолчининг тартибсиз узиб қўйилишини бартараф этиш учун тузилади.

Айрим ҳолларда истеъмолчиларни узиб қўйиш маҳсус жадвали "Ўзбекэнерго" давлат-акциядорлик компанияси бошқаруви раисининг фармойиши билан амалга киритилади. Чеклашни жорий этиш юзасидан фармойишлар диспетчерлик бошқарувининг барча даражаларида, оператив дафтарга чеклашнинг

Электр энергияси истеъмолини узок даврга камайтириш зарур бўлганда, қувватни узиб қўйиш жадвалига тенг бўлган электр энергияси ва қувватни чеклаш жадвали амалга киритилади.

Ўзбекистон ўзини ўзи энергия билан таъминлайдиган мамлакат. Бироқ бу қимматбаҳо табиий ресурсга ҳўжасизлорча муносабатда бўлиш ҳуқуқини бермайди.

Ундан оқилна ва тежамли фойдалансак, келажак авлод ҳам баҳраманд бўлади. Электр энергияси ва газ таъминотидаги муаммолар ечими ўзимизга боғлиқ. Юқоридаги талаблар аввало, инсон, қолаверса, мижоз сифатидаги мажбуриятларни бажаришга асос бўлибгина қолмай, келажак авлодга намуна мактабини ҳам ўташини, халқ таъбири билан айтганда, дардимиз бўлса бўлсин-у, қарзимиз бўлмаслиги лозимлигини унутмайлик.

Умида АДИЗОВА тайёрлади.

Оила Ҷамияти
Ижтимоий-сиёсий, маънавий-маърифий газета

Обуна индекси – 176

МУАССИСЛАР:
Ўзбекистон Хотин-қизлар қўмитаси,
"Болалар ва оилаларни қўллаб-қувватлаш" ассоциацияси
(Болалар жамғармаси) ва
"Соғлом авлод учун" халқаро хайрия фонди

Бош муҳаррир: Вохид Лукмонов

МАНЗИЛИМIZ:
Тошкент – 100000.
Амир Темур кўчаси
1-тор кўча, 2-уй.
Қабулхона: (факс) 233-28-20,
Котибият: 233-04-35, 234-76-08
E-mail: oilavajamiyat@mail.ru
Web-site: oila-va-jamiyat.uz

Газета 2013 йил 20 мартда Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлигида 10-2995 рақами билан рўйхатга олинган. Буюртма Г – 226. Формати А-3, ҳажми 2 табоқ. Адади – 8877. Баҳоси келишилган нархда.

Босишга топшириш вақти – 15:00 Топширилди – 15:00

Навбатчи муҳаррир: Ҳ. Адизова
Навбатчи: И. Сиддиқов
Мусахҳих: С. Сайдалимов
Саҳифаловчи: А. Маликов

Газета таҳририят компьютер марказида
терилди ва саҳифаланди

ISSN 2010-7609

1 2 3 4 5